

Gais de l'altra

Europa

Mentre els jutges dels Països Baixos i de Bèlgica casen parelles de gais i de lesbianes, i la resta de la Unió Europea fa passos en aquesta direcció, l'antiga Europa de l'Est encara es dedica a netejar-se d'hàbits socials i jurídics homofòbics. Són els deures que els despatxos de Brussel·les i el Parlament d'Estrasburg han encarregat als països excomunistes que són a l'avantsala comunitària.

Però en aquestes societats, que segons un estudi recent de l'Institut Fessl de Viena es decanten cada cop més cap als valors més conservadors, no està resultant gens fàcil que el carrer assumeixi allò que els parlaments han legislat per imperatiu comunitari.

Els banys de Gellért i de Kiraly, a Budapest, autèntiques icones gai del *cruising* ("anar de creuer", lligar en llocs no especialment pensats per a gais), a l'Hongria del socialisme real, continuen sent un símbol *glamourós* de "permissivitat" i "tolerància", en un món on encara és inconcebible aplicar el mot *igualtat* a les relacions entre persones del mateix sexe. Tot i haver estat despenalitzats i fins i tot reconeguts les seves organitzacions, i, en algun cas, les parelles de fet, moltíssims gais i lesbianes de l'Est encara es mouen entre penombres emocionals. Els més joves i amb més recursos volen marxar cap a occident i fugir del rebuig de l'entorn, de la discriminació professional o d'un diagnòstic seropositiu difícilment tractable per una sanitat pública precària.

Una tara burgesa. Si per a la moral comunista, empeltada del moralisme més reaccionari, l'homosexualitat era una tara burgesa, els homosexuals havien de ser, lògicament, persones antisocials i de malfiar. Dèbils mentals sexualment in-

fluenciables, que en qualsevol moment podien traïr el sistema socialista. La literatura de la guerra freda va difondre aquests perfils, que van penetrar també en el món de la dissidència. Qualsevol militant d'un moviment clandestí anticomunista, com ara el polonès Solidaritat, que gosés declarar-se gai o lesbiana, era immediatament vigilat o apartat.

Paradoxalment, han estat els socialdemòcrates excomunistes de Polònia i d'Hongria els qui des del poder han reconegut les parelles de fet homosexuals, davant la mirada horroritzada de la dreta catòlica que, en el cas polonès, ha arribat a puntualitzar que la memòria dels homosexuals exterminats pels nazis mereix respecte no perquè les víctimes fossin homosexuals, sinó perquè es tractava de persones innocents.

Anormals i malalts. L'Església catòlica no ha deixat de furgar en els moments clau de la despenalització o del reconeixement d'alguns drets dels gais. Quan fa tres anys, a la República Txeca, es va començar a discutir una llei d'unions homosexuals (la primera i més avançada plantejada per l'Europa postcomunista, tot i que exclou l'adopció), la conferència episcopal va proclamar que allò era introduir la "anormalitat" en el sistema jurídic. Amb tot, els bisbes es mostraven condescendents amb aquesta "anormalitat" i apuntaven que calia tractar l'homosexualitat amb "comprensió" i "delicadesa", però mai atorgant-li drets. Els protestants txecs van anar més lluny encara i, tot recordant la "relació" entre gais i sida, van proposar la penalització de les pràctiques homosexuals i van procurar fer-ho, també, "delicadament", per tal de no discriminar... Almenys aparentment.

A Eslovàquia les coses no han estat gai-

Les restes de moral comunista i el conservadorisme religiós dificulten considerablement l'aplicació dels drets homosexuals als països que volen entrar a la Unió Europea.

Del Bolxoi a Khamaleon

L'hivern de 1993 la inflació feia pujar d'un dia per l'altre el preu dels taxis de Moscou i el corresponsal, allà plantat davant del Teatre Bolxoi, es va adonar que amb els 500 rubles que duia a la butxaca la cosa aniria justa. Efectivament, ningú no el volia portar per menys de 600 rubles. Ni els taxistes d'ofici ni els d'amagat, ciutadans normals i corrents que aprofitaven l'anada o la tornada de la feina per guanyar-se uns rubles o, encara millor, uns dòlars amb el seu cotxe atrotinat.

Un d'aquells taxistes furtius es va enfurismar tant en escoltar que no hi havia dòlars, sinó rubles, i que, a més, només n'hi havia 500, que es va despatxar a gust escridassant i insultant el corresponsal, el qual no va poder evitar fer-li butifarra, gest que va provocar que l'home sortís del cotxe amb una barra de ferro fent intimidatòries piruetes d'arts marciais. Va ser aleshores quan el periodista va sentir que se l'enduien i el salvaven. Eren quatre o cinc joves que, alhora que el protegien, increpaven l'energumen, que continuava allà al mig, fent la seva esperpèntica paròdia de Van Damme. El periodista no va trigar a adonar-se que els seus àngels de la guarda eren un colla de gais que feien *cruising* pels jardins de davant del Bolxoi, una zona històrica de contacte dels homosexuals de Moscou.

Al cap d'uns anys, el periodista comprovaria que els únics que encara anaven a lligar al Bolxoi eren els gais sense gaires recursos, perquè els mínimament acomodats ja podien anar a llocs de *glamour*, com Khamaleon, un multiespai on gais i heterosexuals poden triar entre pistes de *dance*, de pop soviètic, de salsa o de música clàssica, o bé perdre's per les barres de contacte i les cambres fosques. Però Khamaleon i similars no deixen de ser guetos de privilegiats en una ciutat on l'alcalde, Iuri Lujkov, encara posa entrebancs a les activitats i manifestacions gais. Un clar reflex d'una societat que admira els posats masclistes del seu president, Vladímir Putin, que fa cas als popes ortodoxos quan, com els romanesos, proclamen que ser homosexual és antipatriòtic, que s'horroritza quan la televisió passa reportatges de barris gais com el Gaixample o Chueca, i, en definitiva, no admet que el mot *gai* s'incorpori al llenguatge quotidià. Per a la majoria dels russos, elles, les lesbianes, amb prou feines existeixen, i ells són *golubois* -blauets-. Marietes i maricons. *Ll. F.*

re diferents. L'etapa populista, nacionalista i xenòfoba de Vladímir Meciar va ser també homòfoba, i el recanvi suposadament centrista no dubtà a donar un no rotund al registre de parelles de fet per a gais i lesbianes. L'aleshores ministre de Justícia i antic primer ministre democristià, Jan Carnogursky, va recordar que l'homosexualitat "és una malaltia", i proposà caritativament als homosexuals que anessin voluntàriament al metge per intentar curar-se. Un discurs orquestrat pel president dels psiquiatres eslovac, Alojz Rakus, que encara assegura que el 50% dels casos d'homosexualitat tenen solució i que l'Associació Psiquiàtrica Nord-americana i l'OMS es van equivocar suprimint-la de la llista de patologies.

Legalitzar el vici. Però el país de l'antic bloc de l'Est on ha estat més difícil desactivar l'entramat legal homofòbic és

Romania. Va haver de ser un govern hereu del comunisme el que finalment, amb recança però amb pragmatisme, despenalitzà l'homosexualitat fa dos anys. La col·lecció democristiana-liberal-socialdemòcrata que va governar entre 1996 i 2000 no va aconseguir posar-se d'acord per reformar un codi penal que castigava amb penes de fins a cinc anys de presó els homosexuals que fossin enxampats en situació d'escàndol públic. Així, l'article 200 del codi estipulava que delictes com l'abús de menors tindrien penes superiors si el perpetrava un gai que si ho feia un heterosexual. Mentre es discutia la reforma, les presons romaneses eren plenes de gais, alguns des dels temps de Nicolae Ceausescu. Organitzacions gais com ara Accept no van canviar la intransigència homòfoba de tots els diputats i senadors, convençuts que ser homosexual és incompatible amb la identitat romanesa.

Durant els debats que finalment van portar a la despenalització, molts parlamentaris van reconèixer que havien votat a contracor, perquè els ho exigia el Consell d'Europa i la Unió Europea, però que continuaven creient que allò era equivalent a legalitzar el vici. Un argument defensat també per l'Església ortodoxa romanesa, el sector més fonamentalista de la qual prevenia la ciutadania de coses horroroses com l'obertura de bars gais o gent del mateix sexe fent-se petons pel carrer. Mentrestant, el bisbe "liberal" Bartolomeu Anania apostava per treure els homosexuals de les presons mentre deixava clar que "nosaltres volem unir-nos a Europa, no a Sodoma".

Roma, ciutat entreoberta. Sempre disposada a competir amb les jerarquies de les esglésies ortodoxes per tot el que afecta l'Europa central i oriental, el Vaticà i el seu principal grup de pressió, l'Opus Dei, es miren amb gran recança qualsevol iniciativa que suposi el reconeixement dels drets de gais i lesbianes. En el glossari sobre qüestions sexuals publicat el març passat, la Santa Seu projecta la seva ombra especialment cap a l'est i tipifica l'homofòbia de crim, però tot seguit rebutja les unions i els matrimonis entre persones del mateix sexe, manté que l'homosexualitat planteja "irresolubles conflictes psicològics" i lamenta que els heterosexuals hagin arribat a sentir-se culpables pel fet de qüestionar l'homosexualitat.

El glossari ha estat fortament criticat per les organitzacions europees de defensa dels homosexuals, tant de l'est com de l'oest, i molt especialment per les italianes. I és que el gai de Roma acusen el Vaticà d'estar darrere de les pressions que fan que molts propietaris cancel·lin o no renovin contractes de locals on hi ha bars o discoteques gais que, de vegades, també són clausurats amb l'argument aparent de no complir tots els requisits administratius. Ara com ara, a Roma, només sobreviu sense gaire problemes un local d'ambient perquè des del començament es va posar sota una advocació prou sagrada: la sauna-bar es diu Club d'Amics del Consell d'Europa.

Llibert Ferri